

הסעת שוהים בלתי חוקיים

עקב המצב הביטחוני במדינת ישראל ניכרת בשנים האחרונות החמרה במדיניות הענישה על עבירת הסעת שוהים בלתי חוקיים. יחד עם זאת, מפסקי הדין עולה כי מדיניות זו אינה מוצאת תמיד את ביטויה בעונשים, ומעבר לכך כל מקרה נשקל לגופו ובהתאם לנסיבותיו. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא אודות עבירת הסעת שוהים בלתי חוקיים ומרכיביה.

הסעת שב"ח (שוהים בלתי חוקיים) - רקע

בשנות ה-90 חוקקה הכנסת את חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו-1996 (ס"ח 1575 מיום 14.3.96, להלן: חוק הוראות השעה 1996). היה זה בעיצומה של תקופת פיגועי ההתאבדות הקשים שלאחר הסכמי אוסלו. כדי להתמודד עם המציאות הבטחונית, חוק הוראות השעה 1996 תיקן באופן זמני - למשך שנה אחת - בין היתר את חוק הכניסה לישראל, בכך שהוסיף לו את סעיף 12 שכותרתו "הלנה העסקה והסעה שלא כדין", וקבע בו שלוש עבירות פליליות הקשורות לסיוע לשוהים שלא כדין: **הלנה** (ס"ק א), **העסקה** (ס"ק ב) ו**הסעה** (ס"ק ג). במהלך השנים שחלפו מאז, הוארך ותוקן חוק הוראות השעה 1996 עשרות פעמים. חלק מתיקוני חוק הוראות השעה 1996 במשך השנים נועדו רק להארכת תוקפו של החוק, וחלקם הכניסו בו גם שינוי תוכן. שינוי תוכן מהותי לענייננו נעשה בתיקון מס' 7 לחוק, משנת 2001, לאחר פרוץ האינתיפאדה השנייה וחדוש פיגועי ההתאבדות. ראו חוק שהייה שלא כדין (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (תיקון מס' 7), התשס"א-2001 (ס"ח 1808). עד לתיקון זה חל איסור הסעת שוהים שלא כדין, הקבוע בסעיף 12א(ג) לחוק הכניסה לישראל, רק על מעביד ומתווך כוח אדם או מי מטעמם. בהצעת החוק של תיקון מס' 7 (ה"ח 3034) הוצע להחיל עבירה זו גם על כל מי שהסיע את התושב הזר בשכר, שלא כדין. בסופו של דבר הרחיק המחוקק לכת אף מעבר להצעת החוק הממשלתית, וקבע כי העבירה תחול על **כל אדם "המסיע ברכב תושב זר השוהה בישראל שלא כדין"** (ס"ק ג(1)). כלומר אף אם ההסעה נעשית שלא בשכר. עונשו המירבי של מסיע כזה הועמד על **שנתיים מאסר**.

מיהו שוהה בלתי חוקי?

שוהה בלתי חוקי הוא אדם המצוי בתחומיה של מדינת ישראל ללא היתר. כלומר, תחת הגדרה זו עשויים להימצא אזרחי מדינות רבות בעולם, אך כמעט בכל המקרים מדובר בפלסטינים המתגוררים בעזה וביהודה ושומרון. עבור הפלסטינים מנפיקה מנהלת התיאום והקישור היתרי כניסה, בהם מצוינים האזורים בישראל שמותרים להם לכניסה ושהייה, וכמו כן מטרות הכניסה כמו צורך רפואי או לתעסוקה. יחד עם זאת, אלפים רבים של פלסטינים מסתננים לישראל מדי שנה, כאשר רובם הגדול עושה זאת לצרכי תעסוקה ופרנסה. תופעת ההסתננות יוצרת בעיות בשוק העבודה הישראלי, ומעבר לכך קיימת מעורבות של פלסטינים בעבירות פליליות וביטחוניות. מצב זה הוביל את הכנסת לחקיקה מחמירה יותר כנגד הסעה, הסעה והלנה של שוהים בלתי חוקיים.

יסודות עבירת הסעת שוהים בלתי חוקיים

באופן כללי, עבירות הקשורות בשוהים בלתי חוקיים, כדוגמת הסעתם, מעוגנות בחוק הכניסה לישראל משנת 1952. על פי חוק זה, אזור לתושבי חוץ להיכנס לישראל בלא אישור מטעם המדינה. כמו כן, בחוק מצוינים איסורים החלים על תושבי ואזרחי מדינת ישראל בכל הקשור לעובדים בלתי חוקיים. כאמור, לאורך השנים חלה החמרה באיום הביטחוני והפלילי מצד מסתננים פלסטינים, ולכן בשנת 1996 חוקקה הכנסת את חוק שהייה שלא כדין. למעשה, מדובר בהוראת שעה שאותה בוחנת הכנסת מעת לעת, מאריכה אותה ומכניסה בה שינויים. ההוראה עוסקת באופן ספציפי באיסור על סיוע לשוהים בלתי חוקיים, ומאז 1996 חלו בה בעיקר החמרות הנוגעות לענישה.

הנחיית פרקליט המדינה בעבירת הסעת שוהים שלא כדין

במהלך חודש אוקטובר 2010 נכתבה הנחיית פרקליט המדינה בעניין מדיניות האכיפה כלפי מעסיקים,

מסיעים ומלינים של שוהים בלתי חוקיים בישראל (הנחיה מס' 2.15) אשר מגדירה שלושה מדרגי אכיפה של עבירת ההסעה (סעיף 3(א) להנחיה). לגבי הנמוך והבסיסי שבהם, הסעת שוהה שלא כדין ללא נסיבות מחמירות, היא קובעת (בסעיף 4):

"התיקון לחוק שהתקבל במרץ 2010, **הותיר על כנה**, כאמור, את העבירה הקבועה בסעיף 12א(ג)(1) לחוק ... נוכח **הסיכון המופחת** בביצועה של הסעה חד פעמית של שוהה בלתי חוקי לראשונה, בנסיבות שאינן מצביעות על הסעה שיטתית או מאורגנת, ככלל, תאומץ מדיניות מקלה לפיה **לא יוגש כתב אישום** כלפי מי שנפתח נגדו תיק חקירה ..."

ההנחיה מסבירה כי התיקון "הותיר על כנה" את עבירת ההסעה הבסיסית, ומוסיפה ומסבירה כי בעבירה זו, כאשר היא חד פעמית ולא שיטתית או מאורגנת, קיים "סיכון מופחת" המצדיק מדיניות אכיפה מקלה.

מסגרת הענישה בעבירות הסעת שוהים בלתי חוקיים

בעיקרון, כבר בחוק הכניסה לישראל משנת 1952 נקבע כי הסעת שוהים בלתי חוקיים הינה עבירה פלילית. יחד עם זאת, בראשית הדרך ההתייחסות אליה הייתה כאל עבירה מנהלתית שעונשה קנס בלבד, ורק לפני כ- 15 שנה נקבע כי העוברים עליה צפויים גם לעד שתי שנות מאסר בפועל. ואולם, למרות ההחמרה המשיכו להתבצע עבירות אלו ושיעורן אף גבר. יתר על כן, בפרשת ח'טיב שהיוותה אבן דרך חשובה בתחום משפטי זה, נקבע כי עונשי המאסר צריכים להינתן בהתאם לנסיבות הספציפיות והאישיות של המקרה. מכאן והלאה צמחו פרשנויות רבות ושונות, ובתי המשפט הוציאו תחת ידם גזרי דין שונים למדי החל במספר חודשי מאסר בפועל ועד למאסר על תנאי בלבד. למעשה, גם בימינו לא קיימת אחידות בפסקי הדין, כאשר יש הטוענים לענישה קלה מדי מצד בתי המשפט.

דוגמה לענישה בגין הסעת שוהים בלתי חוקיים

כאמור, פסקי הדין בעבירות אלו עשויים להיות שונים מאוד, והענישה תלויה במגוון רחב של שיקולים ונסיבות החל במספר השוהים שהוסעו, דרך מטרות ההסעה ועד להישנות העבירה. לכן, מתן דוגמה לענישה עשויה לספק הבנה לגבי הצפוי במקרים אלו. לפני מספר שנים תפסה המשטרה אזרח ישראלי בעת שהסיע ברכבו הפרטי שוהה בלתי חוקי. לאחר דיון שנערך בבית משפט השלום נגזרו על העבריין 40 ימי מאסר בפועל, שאותם ירצה בעבודות שירות. כמו כן, נגזרו עליו 3 חודשי מאסר על תנאי. ואולם, לדידה של המדינה מדובר היה בגזר דין קל מדי, ובערעור לבית המשפט המחוזי אכן הוחמר העונש ל- 45 ימים מאסר בפועל, וכן מאסר על תנאי 3 חודשים לתקופה של שנתיים. הנאשם ערער על החלטת המחוזי לבית המשפט העליון, שהמיר את ימי המאסר בפועל שוב לעבודות שירות.

דוגמה לתיק שנוהל בהצלחה על-ידי משרדנו

משרדנו מנע את כניסתו לכלא של לקוח שהואשם בעבירת הסעת שוהים בלתי חוקיים בפעם השנייה ואשר עמד לחובתו מאסר על תנאי חב הפעלה. לאור קשיים ראייתיים בתיק החקירה הגענו להסדר טיעון מקל ביותר עם תביעות ת"א לפיו הנאשם יודה בכתב אישום מתוקן בתמורה להארכת מאסרו על תנאי. בית משפט השלום בתל אביב מצא לנכון לכבד את ההסדר בהיותו סביר ומאזן נכונה בין האינטרס הציבורי לאינטרס האישי של הנאשם.

כאמור, משרדנו יצג קבלן ממרכז הארץ בעל עבר פלילי בתחום הסעה והעסקת שוהים בלתי חוקיים, עבר בגינו אף ריצה הלקוח בעבר 30 ימי מאסר בעבודות שירות. הלקוח נתפס בעודו מסיע פלסטיני תושב יהודה ושומרון מאתר בניה בצפון תל אביב בו הועסק על ידו.

לאור עברו הפלילי של הלקוח בתחום זה, הוא הובא בפני קצין משטרה אשר החליט לעצור אותו לאלתר ולהביאו בפני שופט. לאחר שחרור של הלקוח ממעצר הוגש נגדו כתב אישום המיחס לו הסעת שב"ח והעסקת שב"ח כל זאת שעה שלחובתו עומד עונש מאסר מותנה בן שלושה חודשים.

בבית המשפט השלום בתל אביב הלקוח יוצג על-ידי עורכי דין ממשרדנו אשר טענו בין היתר לכשלים חמורים בחומר הראיות לרבות הטעיה מכוונת של השב"ח את המעסיק והצגת מסמכים היוצרים מצג כאילו השב"ח נשוי לישראלית והוא תושב ישראל.

10/12/2018
077-5006206
052-6885006

הסעת שוהים בלתי חוקיים - עורך דין פלילי אסף דוק

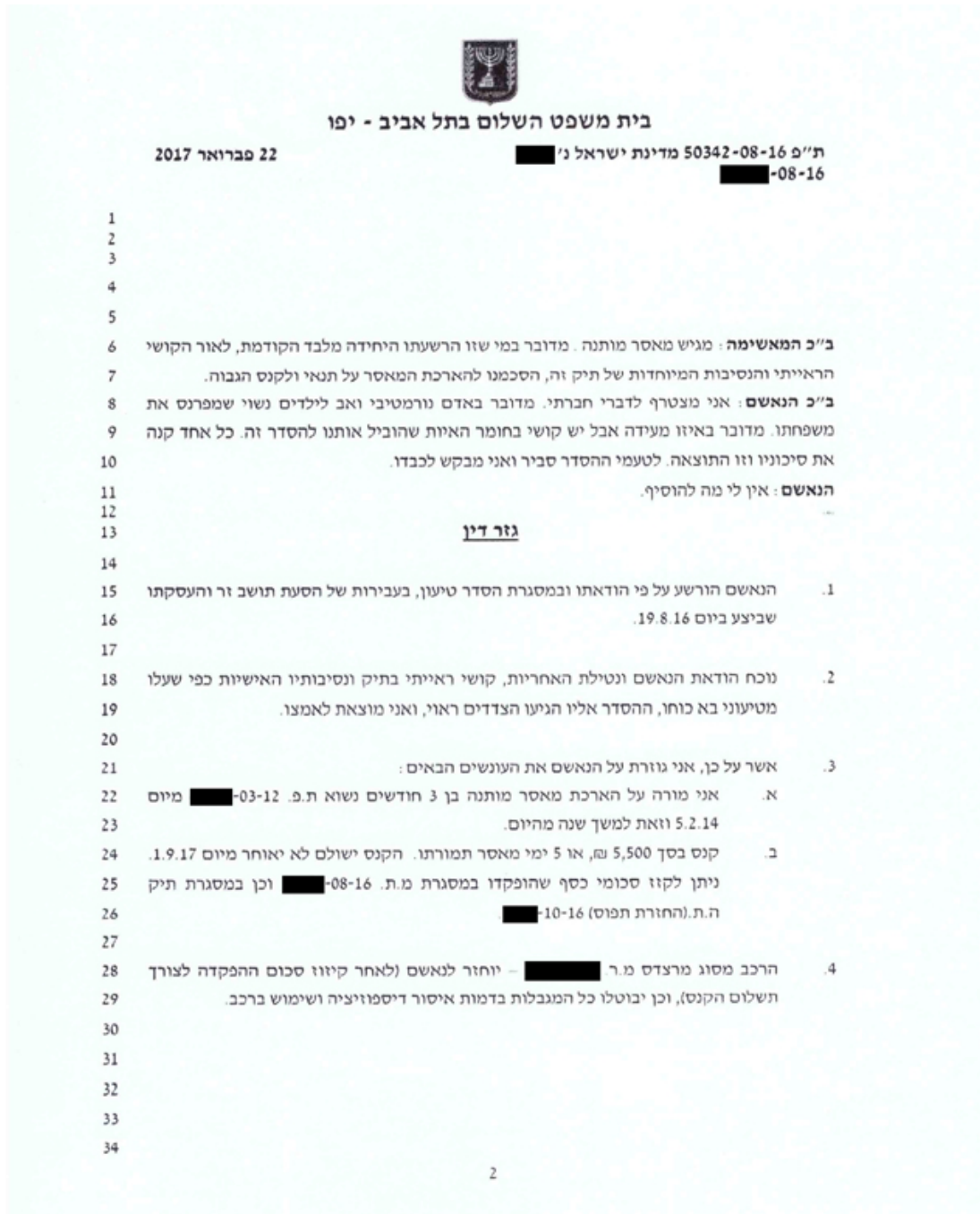
לאור האמור, התקיימה פגישת משא ומתן בין משרדנו לבין נציג התביעה המשטרית בה הוסכם כי חרף העובדה שלחובת הלקוח מאסר על תנאי בעבירה זו ממש, התביעה תסכים שלא לדרוש את הפעלת עונש המאסר המותנה ותסכים באופן חריג ביותר להאריך את המאסר המותנה בשנה נוספת.

כב' השופטת מעין בן ארי מצאה לנכון לכבד את ההסדר בהיותו סביר ומאזן נכונה בין האינטרס הציבורי לאינטרס האישי של הנאשם.

יודגש, כי הארכת [מאסר על תנאי](#) הינה החלטה חריגה הנשענת לרוב על נסיבות חריגות ומיוחדות שיש בכוחן להצדיק את אי הפעלת עונש מאסר חב הפעלה.

לאור האמור, ניצל הלקוח מריצוי עונש מאסר בפועל ובית המשפט גזר עליו עונש של הארכת מאסר על תנאי למשך שנה בלבד, לפיה אם יעבור שוב על הוראות חוק הכניסה לישראל יאלץ לרצות את המאסר מאחורי סורג ובריח. כמו כן, נגזר עליו ענישה כלכלית בדמות קנס בסך 5,500 ₪. באותן נסיבות, הוחזר הרכב שנלקח ללקוח ובו הסיע את השב"ח, והוסרו מעליו כל העיקולים וההגבלות.

להלן העתק פסק הדין בעניינו של לקוח המשרד. מפאת החיסיון והשמירה על פרטיותו, פרטיו המזהים ומידע חסוי אחר הושמטו:

זמנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין הסעת שב"ח?

אתה זקוק לעורך דין פלילי מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, בין אם זה בחקירה המשטרתית ובין אם זה בכותלי בית המשפט, שכן המדובר בעבירה פלילית שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד עבורך הכוללת כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים המואשמים במגוון עבירות פליליות חמורות מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה ונלקחת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין עבירת הסעת שוהים בלתי חוקיים פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}